

Łukasz Burkiewicz<http://orcid.org/0000-0001-9115-0837>

Akademia Ignatianum w Krakowie

lukasz.burkiewicz@ignatianum.edu.pl

DOI: 10.35765/pk.2022.3904.27

Sprawozdanie z konferencji naukowej *Jan Zamoyski (1542–1605). Czasy – ludzie – polityka. W 480. rocznicę urodzin Wielkiego Kanclerza* (Zamość, 17–19.03.2022)

W dniach 17–19 marca 2022 r. w Zamościu odbyła się konferencja naukowa *Jan Zamoyski (1542–1605). Czasy – ludzie – polityka. W 480. rocznicę urodzin Wielkiego Kanclerza*. Organizatorami sesji była Akademia Zamojska, Instytut De Republica oraz gospodarz spotkania, czyli Urząd Miasta w Zamościu, który na obrady naukowe udostępnił Salę Consulatatus miejskiego Ratusza. Ponadto patronat honorowy nad wydarzeniem objął Prezydent Miasta Zamość Andrzej Wnuk. Celem konferencji stało się uczczenie pamięci Wielkiego Kanclerza, jego związków z kulturą i polityką polską oraz przedstawienie obrazu epoki, w której żył i działał.

Uczestnicy konferencji zaczęli przyjeżdżać do Zamościa już 17 marca 2022 r. Wówczas odbyła się mniej oficjalna część sesji; prelegenci, jak i pozostali uczestnicy obrad mogli uczestniczyć w mszy św. w kościele rektoralnym pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej, a później we wspólnej kolacji. Oficjalna część rozpoczęła się natomiast kolejnego dnia rano, tj. 18 marca, od złożenia kwiatów pod pomnikiem Jana Zamoyskiego przed pałacem Zamoyskich. Po tym wydarzeniu uczestnicy skierowali się do zamojskiego Ratusza, gdzie konferencję otworzyła Zastępca Prezydenta Miasta Zamościa Anna Maria Antos, a następnie przedstawiciele Instytutu De Republica: Zastępca Dyrektora Instytutu De Republica Joanna Gepfert oraz dr hab. Bogusław Kopka, prof. AZ. Jako ostatni w części powitalnej głos zabrał Rektor Akademii Zamojskiej, dr hab. Paweł Skrzydlewski, prof. AZ, który gratulował organizacji niniejszego przedsięwzięcia, jednocześnie przypominając priorytety, jakimi w życiu kierował się Wielki Kanclerz Jan Zamoyski.

Dniem przeznaczonym na obrady naukowe był piątek 18 marca. W trakcie tego dnia wygłoszono osiem z dziewięciu zaplanowanych referatów, które były reprezentowane przez badaczy z ośmiu instytucji naukowych polskich i zagranicznych z sześciu miast w Polsce i w Rumunii (Zamość, Lublin, Kraków, Warszawa, Opole i Bukareszt). Konferencja

miała charakter interdyscyplinarny; prezentowane referaty dotyczyły obszarów ułokowanych zarówno w naukach humanistycznych, jak i społecznych.

Przed południem odbyły się dwa wystąpienia, które miały charakter wykładów inauguracyjnych. Jako pierwszy głos zabrał dr hab. Mieczysław Ryba, prof. KUL (KUL), który w swoim referacie zatytułowanym *Rola kulturowa Akademii Zamojskiej* przedstawił szeroką funkcję, jaką pełniła w Rzeczypospolitej, ale i poza jej granicami, powołana przez Jana Zamoyskiego uczelnia. Zamość, a i przez to Akademia, były usytuowane na osi europejskich szlaków handlowych, co dawało zarówno miastu, jak i uczelni wiele możliwości rozwoju.

Drugi wykład inauguracyjny był autorstwa prof. dr. hab. Mirosława Lenarta (Uniwersytet Opolski, AP w Opolu), który przedstawił w nim padewskie inspiracje Jana Zamoyskiego dla jego akademickich aspiracji. Bohater niniejszej konferencji w latach 1561–1563 studiował prawo na Akademii Padewskiej, która była jednym z najznakomitszych ośrodków intelektualnych Europy doby humanizmu. W 1563 r. Zamoyski został wybrany na rektora tej uczelni (Uniwersytetu Jurystów w Padwie) i do końca życia powtarzał, że „Padwa uczyniła go mężem”.

Po przerwie do obrad uczestników zaprosił prowadzący tę część konferencji dr hab. Janusz Smołucha, prof. AIK (Akademia Ignatianum w Krakowie). Jako pierwszemu oddał głos prof. dr. hab. Henrykowi Gmitterkowi (UMCS), który opisał Akademię Zamojską za życia jej twórcy (w latach 1595–1605). Wielki Kanclerz Jan Zamoyski, powołując do życia Akademię Zamojską, miał wielkie ambicje uczynienia z niej istotnego ośrodka kultury polskiej i katolicyzmu. W akcie fundacyjnym uczelni znajdują się powszechnie znane słowa kanclerza: „Takie są rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie”. W pierwszych latach swojego funkcjonowania Akademia Zamojska istotnie zdobyła duży rozgłos nie tylko w Polsce, ale i również w Europie.

Kolejny referat był autorstwa dr Olgi Kucharczyk (Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą POLONIKA) i dotyczył neoklasyistycznej sztuki moralności w kontekście ikonografii Jana Zamoyskiego czasów stanisławowskich, czyli okresu panowania ostatniego króla Polski Stanisława Augusta Poniatowskiego. Wystąpienie dr Kucharczyk przeniosło uczestników sesji w czasy późniejsze, w których powracano do przedstawień Wielkiego Kanclerza. Zbiegło się to z okresem schyłkowym założonej przez niego uczelni, która w 1784 r. została zamknięta przez Austriaków.

Następnie głos zabrał ks. dr hab. Tomasz Homa SJ, prof. AIK (Akademia Ignatianum w Krakowie), wygłaszając referat zatytułowany *Rzeczpospolita oczami Piotra Skargi SJ i Jana Zamoyskiego*. Ks. prof. Homa w swoim

wystąpieniu przedstawił w sposób analityczny sylwetki bohaterów swego referatu, którzy będąc sobie współczesnymi, posiadali zarówno wiele wspólnych, jak i różniących elementów życia i działalności; dotyczyło to także ich spojrzenia na Rzeczpospolitą.

Ostatniej części konferencji, czyli obradom popołudniowym, przewodniczyła dr Ewelina Lilia Polańska (Akademia Zamojska). Jako pierwszemu udzieliła ona głosu dr. Cristianowi A. Bobicescu (Academia Română w Bukareszcie), który zaprezentował referat zatytułowany *Pod skrzydłami królewskimi czy kanclerskimi? Jak Szymon Mohyla został hospodarem Wołoszczyzny w 1600 roku*. Tytułowy Szymon Mohyla został osadzony na tronie hospodara Wołoszczyzny podczas wyprawy wojennej Jana Zamoyskiego w 1600 r. Co ciekawe, jego kandydaturze był przeciwny sam Zamoyski, jednak pomimo tego Szymon został hospodarem, otrzymując poparcie osmańskie.

W następnym referacie zatytułowanym *Jan Zamoyski wobec miast i mieszczaństwa* prof. dr hab. Ryszard Szczygieł (UMCS w Lublinie) podkreślił na początku, że jego wystąpienie będzie dotyczyło polityki społecznej prowadzonej przez Wielkiego Kanclerza i jego stosunku do poddanych. Z jednej strony Zamoyski wspierał mieszczan w ich działalności rzemieślniczej i handlowej, z drugiej strony zaś był przeciwny angażowaniu się tej grupy społecznej do polityki.

Ostatnim prelegentem konferencji był Andrzej Urbański (Muzeum Zamojskie), który zaprezentował nowe i odświeżył dawne wątki związane ze Skokówką, miejscem narodzin Jana Zamoyskiego.

Konferencję zakończyła uroczysta kolacja w zamojskim Hotelu „Renesans”. Trzeci dzień konferencji (18.03.2022) został przeznaczony na zwiedzanie Zamościa, które odbyło się pod opieką dr Eweliny Polańskiej, a następnie Skokówki, gdzie mgr Andrzej Urbański oprowadził uczestników sesji po miejscu urodzin Jana Zamoyskiego.

Zaproszeni do udziału w konferencji goście zaprezentowali w referatach cały wachlarz tematyczny związany zarówno z postacią Jana Zamoyskiego, jak i z jego działalnością. Zamiarem organizatorów będzie wydanie publikacji naukowej z referatami wygłoszonymi w trakcie konferencji oraz innymi tekstami, specjalnie przygotowanymi z myślą o obchodach rocznicy urodzin Wielkiego Kanclerza.

Zdj. 1. Dr hab. Bogusław Kopka, prof. AZ, w trakcie oficjalnego otwarcia konferencji wita uczestników w imieniu Instytutu De Republica (fot. Łukasz Burkiewicz)

Zdj. 2. Ks. dr hab. Tomasz Homa, prof. AIK w trakcie wygłaszania referatu zatytułowanego *Rzeczpospolita oczami Piotra Skargi SJ i Jana Zamojskiego* (fot. Łukasz Burkiewicz)

Łukasz Burkiewicz – doktor nauk humanistycznych w zakresie historii (Uniwersytet Jagielloński), absolwent studiów Executive MBA w Szkole Biznesu Politechniki Krakowskiej i Central Connecticut State University (New Britain, US), absolwent kulturoznawstwa śródziemnomorskiego, historii, zarządzania i marketingu oraz studiów Social Media and Content Marketing. Adiunkt w Instytucie Nauk o Polityce i Administracji w Akademii Ignatianum w Krakowie. Jego zainteresowania naukowe są zogniskowane wokół dwóch obszarów: 1) dziejów kulturowych i politycznych we wschodniej części basenu Morza Śródziemnego w późnym średniowieczu i wczesnej epoce nowożytnej, w tym również ówczesnych podróży do Azji Środkowej, oraz 2) zarządzania, marketingu i ekonomiki w obszarach kultury, w tym zarządzania międzykulturowego. Autor czterech książek, redaktor i współredaktor dziesięciu prac zbiorowych oraz kilkudziesięciu artykułów w czasopismach naukowych i rozdziałów w monografiach publikowanych w Polsce i za granicą. Jest członkiem the Society for the Study of the Crusades i Polskiego Towarzystwa Kulturoznawczego. Laurat Stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla Młodych i Wybitnych Naukowców (2014–2017). Od 2019 r. pełni funkcję Dyrektora Czasopism Naukowych w AIK oraz redaktora naczelnego „Perspektyw Kultury”. Kierownik i wykonawca w grantach finansowanych przez Ministerstwo Edukacji i Nauki (wcześniej MNiSW, m.in. de minimis, DIALOG), Narodowe Centrum Nauki oraz Narodowe Centrum Badań i Rozwoju.

